

Doporučení k projektům malých vodních nádrží

Pracovní setkání 04/2009

Výstavba nových nádrží je vhodná tam, kde může zlepšit ekologický stav území

Prostor nevhodný pro výstavbu nádrže – došlo by k likvidaci úseku přirozeného potoka a přírodě blízké nivy

Rovněž nevhodný
prostor pro nádrž

Výstavba, obnova nebo rekonstrukce MVN by měla vycházet z přírodovědeckého průzkumu místa a posouzení záměru

Přírodovědecké posouzení:

- Jaké hodnoty se nacházejí v dotčeném prostoru?
- Jak uskutečnění záměru ovlivní ekologický stav území? (Pokud negativně, neměl by se záměr realizovat.)
- Jakých zvláště chráněných prvků se realizace dotkne? Jak toto řešit administrativně → o jaké výjimky z podmínek ochrany žádat.
- Jak záměr pojednat, aby se přírodním hodnotám co nejméně uškodilo.
- Jak záměr pojednat, aby se přírodní a ekologické hodnotě území co nejvíce pomohlo.

Výstavbu, rekonstrukce nebo obnovu nádrží s podporou veřejných prostředků odůvodňují především jejich veřejné funkce:

- retence povodňových průtoků
- akumulace vody v území s jejím nedostatkem
- zlepšování kvality vody – podpora samočištění a dočišťování
- zkvalitňování krajinného prostoru, podpora biodiverzity
- podpora veřejných forem rekreace (kde je to vhodné)

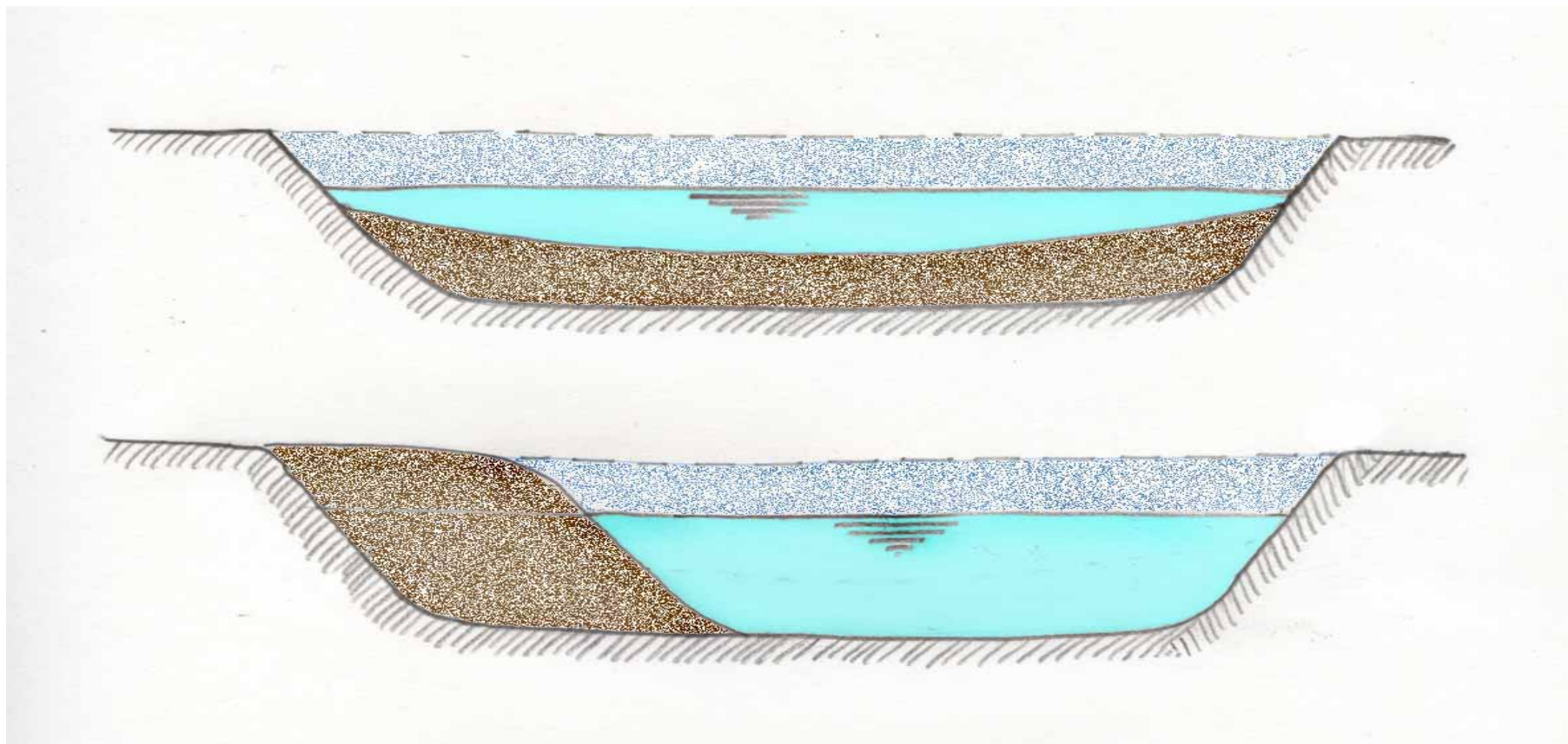
Problematická odůvodnění žádostí o podporu rybníků z veřejných prostředků:

- *chceme chovat velké kapry*
- *chceme mít pěkný rybník*
- *chceme odbahnit rybník, protože tak je to správné a tak se to má dělat*
- *protože se na rybníky dávají dotace*

Nedůvěryhodná odvodnění:

- *Nádrž bude v suchých obdobích sloužit k nalepšování průtoků v níže ležícím vodním toku.*
- *Odbahnění nádrže je prováděno k posílení protipovodňové ochrany.*

Otázka vhodné vodohospodářské koncepce nádrže

Nádrže průtočné:

- lepší uplatnění z hlediska veřejných funkcí (retence, zlepšování kvality vody)
- méně příznivé podmínky pro zneužívání „revitalizačních“ nádrží k intenzivnímu chovu ryb
- lepší využití tvarů terénu, jenom nejnutnější délka hráze, nejsou potřebné postranní hráze
- mohutný bezpečnostní přeliv
- migrační překážka ve vodním toku
- zanášení splaveninami

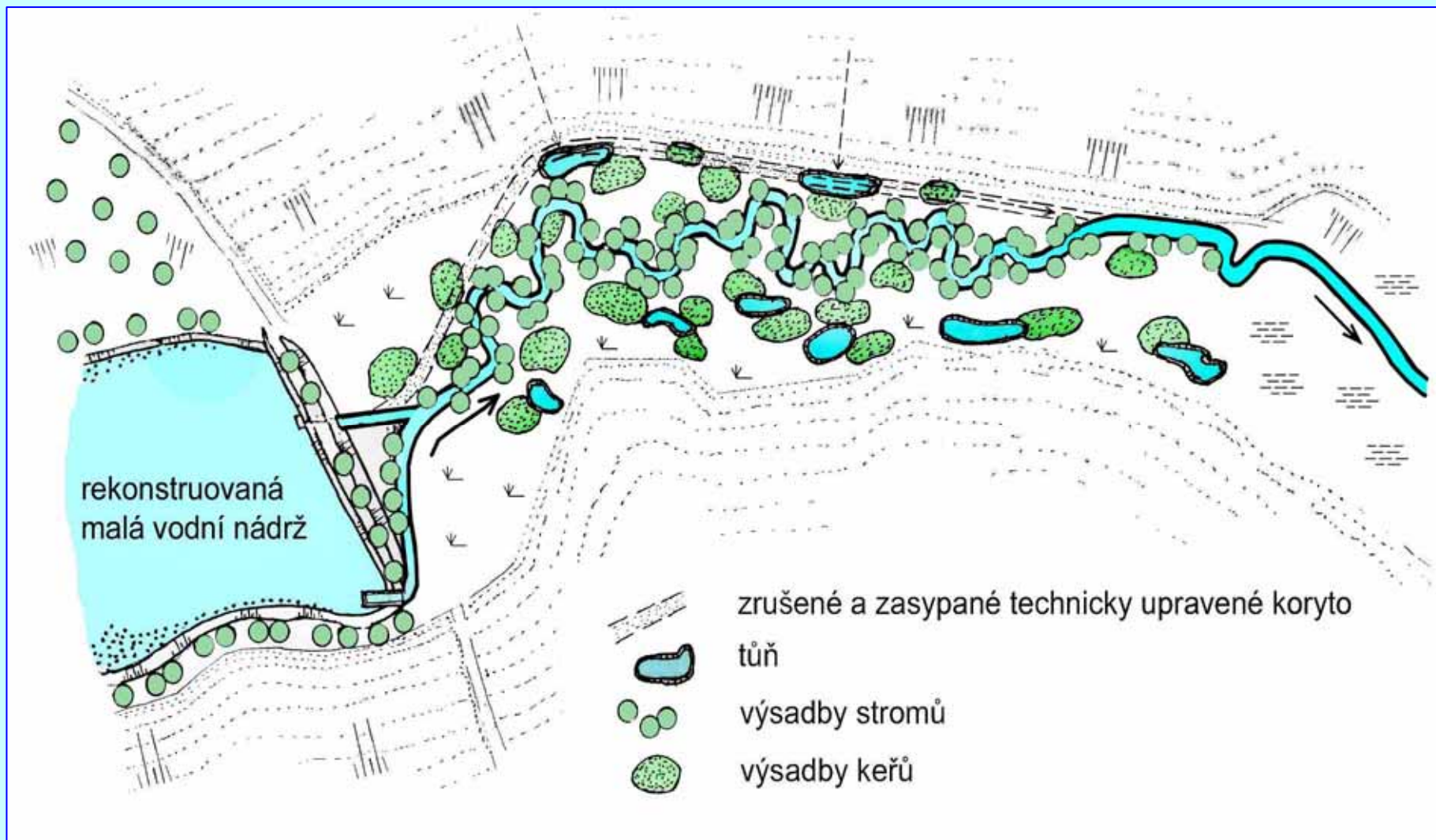

Postranní – obtočné nádrže:

- zpravidla nejsou přínosem pro retenci a podporu samočištění
- regulovatelný přítok – vhodné podmínky pro intenzivnější formy chovu ryb
- menší zatížení splaveninami
- v některých případech (!) úspora ne bezpečnostním přelivu
- zachování migrační prostupnosti toku
- nákladná a často obludná boční hráz, tendence k tvarovému typu „kráter“
- často je podél nádrže ponechán nerevitalizovaný, technicky upravený vodní tok – výstavba nádrže není přínosem z hlediska ekologického stavu toku

Každou situaci je třeba posuzovat individuálně, podle místních podmínek.

Výstavba nebo obnova nádrže by měla být součástí širších krajinných a vodohospodářských opatření

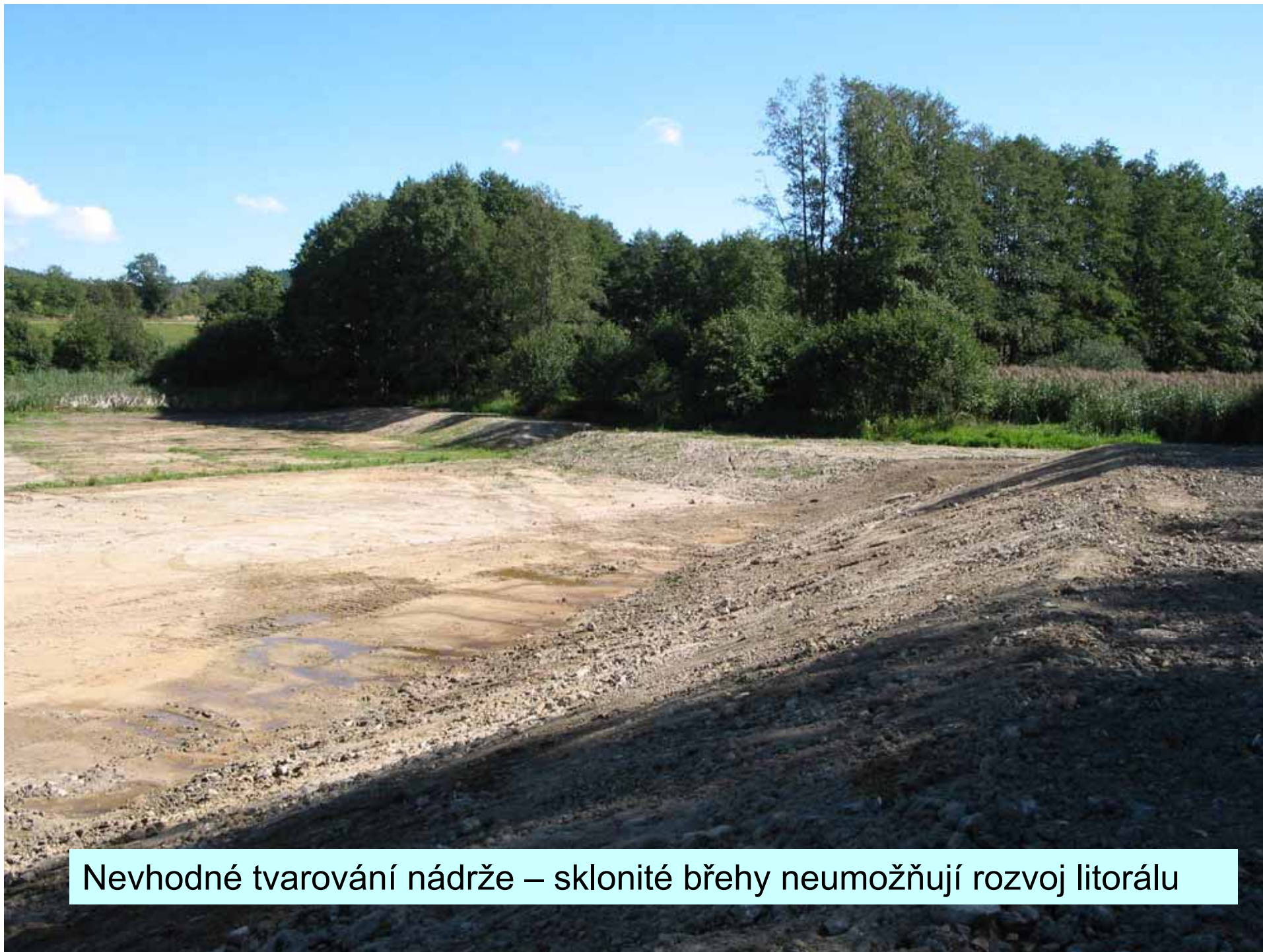
Zasazení nádrže do terénu a její tvarování

Vhodné zasazení nádrže do terénu –
maximální využití přirozených tvarů terénu, sklonů svahů

Nevhodné tvarování zátopy – obtočný rybník typu „kráter“

Nevhodné tvarování nádrže – sklonité břehy neumožňují rozvoj litorálu

Obvykle vhodný rozsah litorálu (hloubka vody do 0,6 m) :
- 15 až 20 % plochy hladiny nádrže

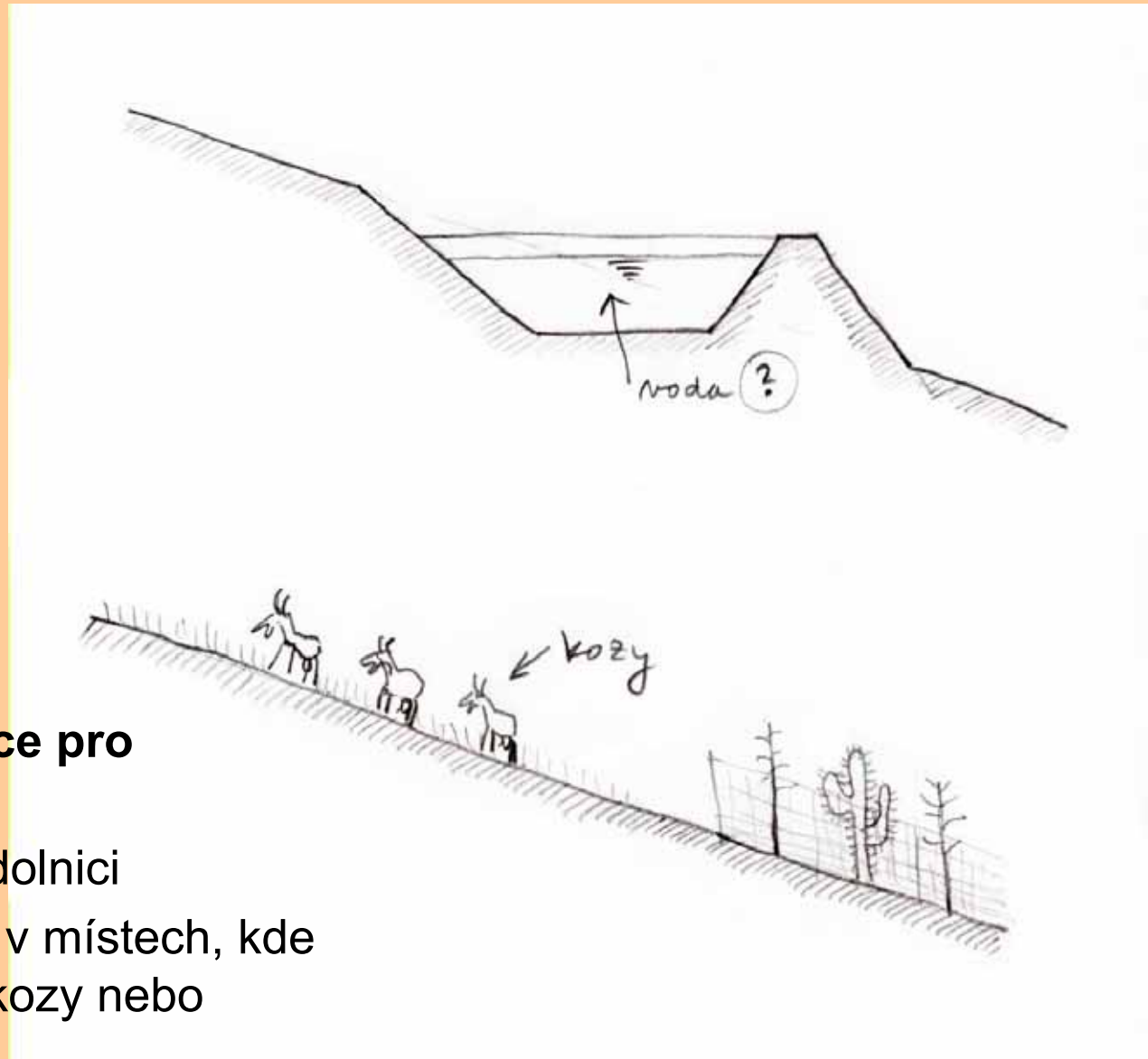
Nové nádrže je dobré umísťovat ve vhodných profilech....

Problematická situace pro výstavbu nádrže:

Sevřené, sklonité údolí s relativně vodným tokem →

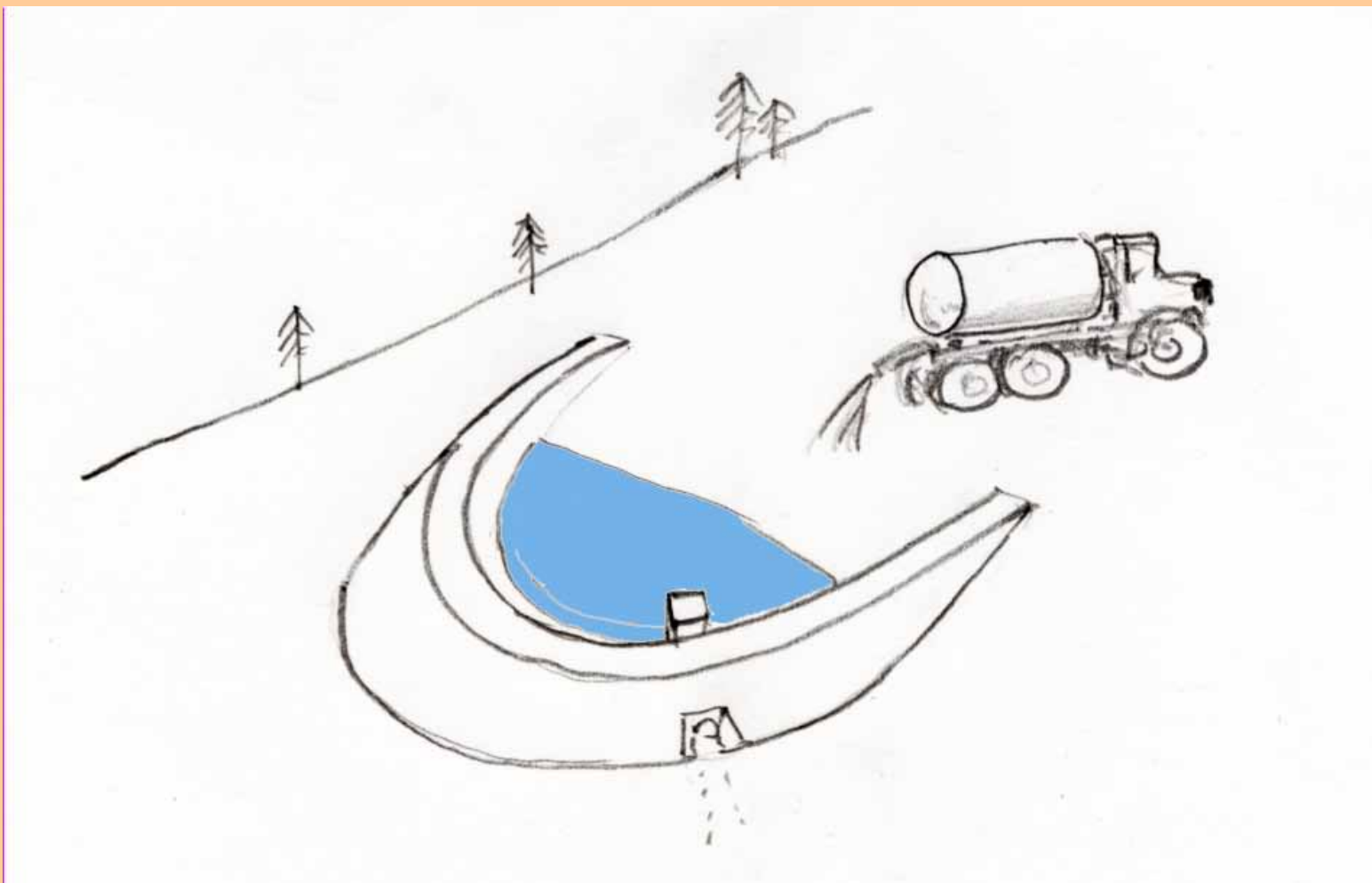
→ nepříznivý poměr mezi mohutností objektů a množstvím zadržené vody

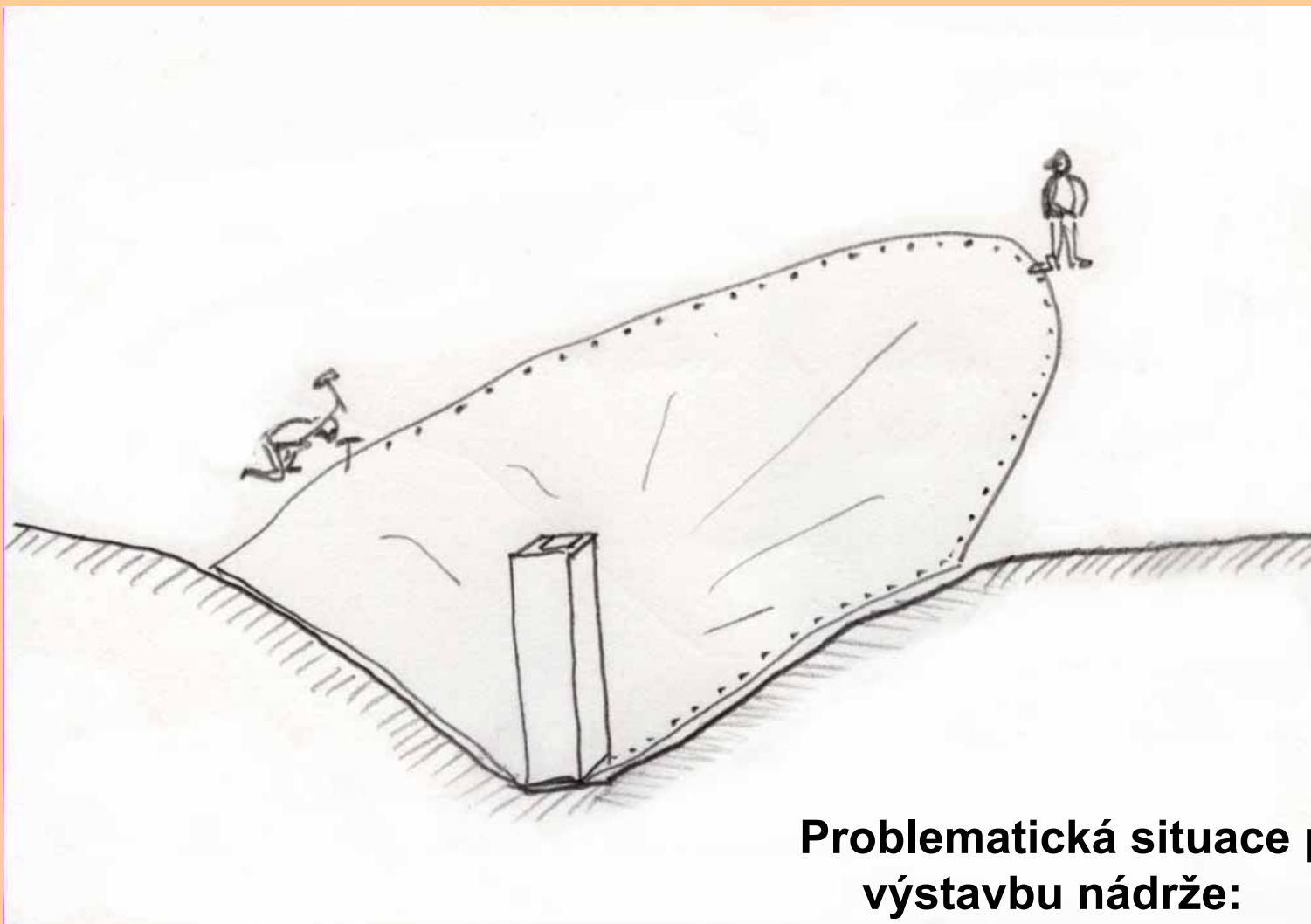
Problematická situace pro výstavbu nádrže:

Svažitý terén mimo údolnici

→ nádrž typu „kráter“ v místech, kde
by bylo lepší pást kozy nebo
vysadit les

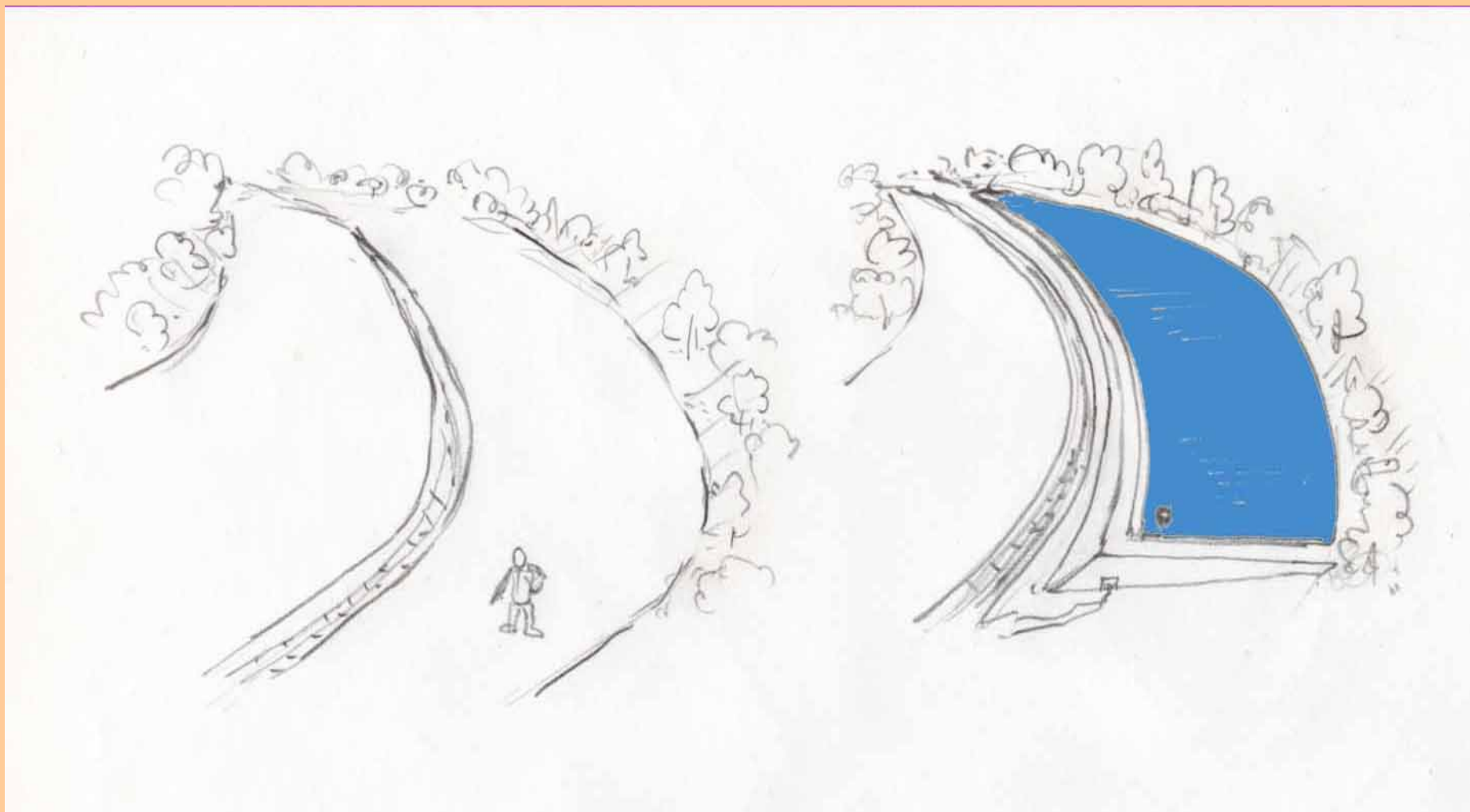
**Problematická situace pro
výstavbu nádrže:**
Místo, kde není voda

**Problematická situace pro
výstavbu nádrže:**

Nevhodně propustné podloží

→ nepřiměřeně náročné těsnění
nádrže

Problematická situace pro výstavbu nádrže:

Investor nedisponuje pozemky v celé šířce údolí

→ tvarově nevhodné „banány“, obehnané dlouhými dělicími hrázemi
(a s technicky upraveným potokem se nic nestane....)

Hledisko přiměřenosti nákladů:

Nepřiměřeně velké náklady skoro vždy prozrazují, že něco není v pořádku i po věcné stránce:

- záměrné předražení
- neobratné technické řešení
- umístění nádrže v nepříznivém místě

Zvláštní případ – kontaminace sedimentů –
nutno posuzovat individuálně

Ani ochrana přírody by se neměla dělat za každou cenu, za jakékoliv peníze.

„Bodové vylepšování“ projektů tůněmi pouze v mezích vhodnosti, přiměřenosti, zdravého rozumu a dobrého vkusu
- například nezasypávat litorály, aby bylo kde hloubit tůně.

Inovační prvek:

Tlumící tůň pod odpadem z bezpečnostního přelivu nádrže

Uklidnění přítoku do nádrže tůň

Ostrůvky – s rozvahou.

Rekonstrukce návesních nádrží:

- Proč ne, přírodě se neuškodí (na rozdíl např. od výstavby nových nádrží v přírodně cenných územích), vodnímu hospodářství obcí se pomůže.
- „Ekologizace“ jenom v mezích účelnosti a přiměřenosti nákladů, ne za každou cenu; neúčelné ekologizující a estetizující kamufláže nejsou vhodné.
- Jinak pragmatismus v otázce technického řešení a nákladů - rozumná technická řešení, splňující nákladové limity.

Pozor na nekvalitní projekty za dumpingové ceny !

Některé varovné příznaky:

- Nedostatečně **rozpracované situace v různých přiblíženích**.
- Nedostatečné **vybavení řezy**.
- Nepřiměřeně úsporné zaměření.
- Nevzhledné, ušmudlané, disgrafické provedení projektu.
- Objekty kresleny bez **návazností na konkrétní okolní prostředí**.
- Hydrologické údaje opsány z turistického průvodce z roku 1932.
- Chybí věrohodná **dokumentace výchozího stavu území**.
- Chybí seriozní **průzkum podloží**.
- Chybí seriozní **zaměření sedimentů (umožňující věrohodně určit objemy), stanovení jejich vlastností, zhodnocení z hlediska aplikovatelnosti**.
- Není doloženo konkrétní **projednání podmínek uložení sedimentů**.
- Vágní technická zpráva. Místo věrohodné **identifikace cílů, podmínek a způsobů řešení** snůška floskulí, opisovaná ze starých projektů.
- Objevuje se více projektů téže provenience, ražených jedním kopytem.

Ochrana prostupnosti vodních toků pro živočichy při výstavbě průtočných nádrží

Otázka 1: Účelnost a koncepce

Otázka 2: Technické provedení

Odbahňování nádrží:

- žádné vyhrnování bahna do břehů a litorálů a přehrnování z jedné části nádrže do druhé
- vytěžené sedimenty vyvážet mimo nádrž a údolní nivu
- omezovat zásahy do kvalitních litorálů
- věrohodné zaměření sedimentů, stanovení jejich vlastností, stanovení aplikovatelnosti, projednané uložení
- věrohodné následné zaměření dna nádrže

Pokud nádrž nelze odbahnit efektivně a bez nadměrných škod, je lepší ponechat ji neodbahněnou.

Když poldr, tak „ekologický“.

Zeleň kolem nádrží:
Když sázet, tak kvalitně.
Podporovat samovolné nálety.

Některá další doporučení pro realizaci projektů, které se ucházejí o dotační podporu:

- Nezačínat s realizací před přidělením dotace.
- Předběžně nekácet stromy a neplanýrovat staveniště (ztěžuje posouzení výchozího stavu, z hlediska ekologického je vnímáno jako negativum, z hlediska dotace může být vnímáno jako předčasné zahájení realizace).

Využívání „ekologických“ nádrží

Děkuji za pozornost